

Şuşa Bəyannaməsi - iki qardaş ölkənin gerçəkləşən arzusu

baycan vətəndaşlarının ölkəmizə inteqrasiyası üçün əlavə imkanlar ortaya qoyur.

Bəyan edilmiş inkişaf niyyətləri

Müasir dünyamızda iqtisadiyyat sülhün möhkəmləndirilməsində, xalqlar və dövlətlər arasında effektiv kommunikasiyanın qurulmasında, maraqların uzlaşdırılmasında və inteqrasiya proseslərinin genişlənməsində çox mühüm rol oynayır. Bu baxımdan Şuşa Bəyannaməsinin iqtisadi baxımdan da əhəmiyyəti böyükdür.

Sənəddə nəzərdə tutulmuş müddəalar, bəyan edilmiş strateji niyyətlər bölgəyə yeni sermayə qoyuluşu prosesini stimullaşdırır. Regionun getdikcə artan investisiya potensialı yeni iqtisadi münasibətlərin formalaşmasına şərait yaradır. Xüsusilə azad yurdlarımızda müasir iqtisadiyyatın perspektivli sahələrindən olan turizmin inkişafı üçün geniş imkanlar formalaşdırır.

Sənəd iki ölkənin qarşılıqlı şəkildə investisiya qoyuluşlarını təşviq edir, bu sahədə bir sıra strateji məqsədlər irəli sürür. Qarşılıqlı investisiya qoyuluşları isə Azərbaycan və Türkiyə iqtisadiyyatlarının sürətli inkişafına və inteqrasiyasına, zəruri əməkdaşlıq sahələrinin daha da genişləndirilməsinə, təkmilləşdirilməsinə tökan verir.

Son illər Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun yüksəlməsi tarixi reallıqdır və bunu şərtləndirən həm geosiyasi və iqtisadi, həm də sosial-mədəni amillər var. Nəzərdə tutduğu hərbi əməkdaşlıq, regional əhəmiyyətə malik iqtisadi layihələr və bütün digər müstəviləri əhatə edən təşəbbüslərlə Şuşa Bəyannaməsi ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artırmaqdadır. Belə ki, bəyannamə son onilliklərdə regionda bir çox qlobal əhəmiyyətli layihələrin əsas tərəfləri rolunda çıxış edən Azərbaycan və Türkiyə arasında strateji əməkdaşlığın üfqlərini genişləndirir.

Ölkələr arasında münasibətlərin gələcəyini və bunun ümumilikdə beynəlxalq aləm üçün faydalarını müəyyən edir.

Quruculuq yolunda birlikdə

44 günlük Vətən müharibəsində də, bu haqq savaşımızda uzun illər ərzində aparılan hazırlıq mərhələsində də Azərbaycanın daim yanında olan Türkiyə tarixi zəfərimizdən sonra bu gün azad yurdlarımızda başlanmış bərpa-quruculuq proseslərində yenə Azərbaycanla birgədir. Bir çox Türkiyə şirkətləri quruculuq proseslərində yaxından iştirak edir. Bununla Azərbaycan və Türkiyə quruculuq sahəsində birgəliyin, əməkdaşlığın mükəmməl nümunəsini yaradır. Şuşa Bəyannaməsinin bu cəhətdən də xüsusi əhəmiyyəti var.

Bu sənəd Azərbaycanın öz tarixi qələbəsi ilə yaratdığı reallıqlar fonunda qlobal gündəmə gələn, bölgədə marağı olan bütün tərəflər üçün geniş kommunikasiya imkanları yaradan Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılması baxımından da müstəsna önəm daşıyır. Böyük geosiyasi və iqtisadi əhəmiyyətə malik Zəngəzur dəhlizi layihəsinin reallaşması ilə Şərqdən Qərbə kimi çox böyük bir coğrafiyada hər kəsin istifadə edə biləcəyi yeni bir ortaqlıq iqtisadi dəhliz işə düşəcək. Zəngəzur dəhlizi Azərbaycan və Türkiyənin dəmir yolu və avtomobil yolu ilə birləşməsinə şərait yaradacaq.

Şuşa Bəyannaməsinin ən vacib məqamlarından biri Türkiyənin Şuşada konsulluq açması ilə bağlıdır. Bu məqamın xüsusilə iqtisadi əhəmiyyəti çox böyükdür. Şuşada Türkiyənin konsulluğunun olması hər iki ölkə vətəndaşlarının, iş adamlarının Azərbaycanı, xüsusən də Qarabağ zonasında daha geniş fəaliyyət göstərəcəklərinin əyani sübutudur. Bu isə böyük iqtisadi layihələrdən, işğaldan azad

edilmiş rayonlarımızın çox qısa zamanda dirçəldiləcəyindən xəbər verir.

Şuşada Türkiyənin konsulluğunun olması eyni zamanda yüksək siyasi və mənəvi əhəmiyyət daşıyır. Qarabağda Türkiyənin varlığı, bununla bütün dünyaya verilən siyasi, diplomatik mesaj Azərbaycanın özəli-əbədi torpaqlarında özünü daha güclü və əmin hiss etməsi, quruculuq işlərini, bölgədə sosial-iqtisadi inkişaf, sülh quruculuğu proseslərini daha mətinliklə aparması, üzərimizə yönələn xarici təhdidlərin öz əhəmiyyətini itirməsi baxımından mühümdür.

Türkiyə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması, dövlət sərhədlərinə təhdid kimi hallar baş verəcəyi halda öz ordusu ilə ölkəmizin yanında yer alacağını Şuşa Bəyannaməsi ilə açıq şəkildə beynəlxalq ictimaiyyətə bəyan edir. Bu bəyannamə xüsusilə İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyətlə barışmaq istəməyən, xarici dəstəyə bel bağlayaraq ara-sıra baş qaldırmağa cəhd edən Ermənistanın xarici revanşist qüvvələrin dərs çıxarmalı olduqları məqamdır.

Mühüm tarixi uğur

Azərbaycan və Türkiyə arasında hərbi əməkdaşlıq, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq və qarşılıqlı hərbi yardım məsələlərinin Şuşa Bəyannaməsində əks olunması xüsusilə böyük tarixi uğurdur. Bununla iki qardaş ölkənin bundan sonra da bir-birinin təhlükəsizliyini təmin edəcəyi bəyan olunur. Bu sahədə əməkdaşlıq müdafiə sənayesi məsələlərini də əhatə edir.

Məlumdur ki, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın bir sıra xarici ölkələrlə dostluq münasibətləri sayəsində bu ölkələrdən aldığı innovativ silahlar həlledici rol oynadı. Türkiyədən alınmış pilotsuz uçuş aparatlarının əhəmiyyəti burada xüsusilə böyük idi. Şuşa

Bəyannaməsi bu silahların istehsalı sahəsində də əməkdaşlığın qurulmasına, Azərbaycanın istehsal mərkəzi kimi inkişaf edərək özünün müdafiə sənayesi potensialını daha da gücləndirməsinə imkan yaradır. Bəyannamə iki qardaş ölkənin silahlı qüvvələrinin müasir tələblərə uyğun olaraq yenidən formalaşdırılması və modernləşdirilməsi istiqamətində birgə sөylərin göstərilməsini də nəzərdə tutur. Eyni zamanda ölkələrin müdafiə qabiliyyətlərinin və hərbi təhlükəsizliklərinin möhkəmləndirilməsinə yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsi, silahlı qüvvələrin fəaliyyət qabiliyyətinin birgə artırılması, müasir texnologiyalara əsaslanan silah və sursatların idarə olunmasında sıx əməkdaşlıq, bu məqsədlə səlahiyyətli struktur və qurumların əlaqəli fəaliyyətinin təmin edilməsinin təşviq olunması da Şuşa Bəyannaməsinin ehtiva etdiyi niyyətlərdəndir.

Şuşa Bəyannaməsinin irəli sürdüyü ən mühüm məsələlərdən biri də xarici ölkələrdə yaşayan türk və Azərbaycan icmaları arasında informasiya mübadiləsinin artırılması, diplomatik gücün bir araya gətirilməsidir. Sənədin imzalandığı vaxtdan indiyə kimi bu istiqamətdə də sөylərin genişləndiyini görürük.

Bütün cəhətləri ilə Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycan və Türkiyə birliyini daha da möhkəmləndirir, iki qardaş ölkənin gücünü artırır, dünyada nüfuz sahibi kimi mövqelərini yüksəldir. Bu tarixi reallıq XX əsrin əvvəllərində "Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir" - sөyləyən Mustafa Kamal Atatürkün, XX əsrin sonlarında "Türkiyə və Azərbaycan bir millət, iki dövlətdir" - deyən Heydər Əliyevin yeni əsrimizdə gerçəkləşən ülv arzularıdır.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyət rəhbərliyinə qayıdaraq Azərbaycan dövlətini zamanın ağır sınaqlarından xilas etdiyi təlatümlü dövrün rəmzi olan 15 İyun Milli Qurtuluş Günü artıq 2 ildir ki, başqa bir əlamətdar məzmunu ilə də tarixi mənə daşıyır. 2021-ci ilin məhz həmin günündə zəfər simvolumuz Şuşada "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi"nə imza atıldı.

Prezident İlham Əliyev Şuşa Bəyannaməsinin rəmzi mənasını, tarixi əhəmiyyətini belə vurğulayırdı: "Tarixi Qars müqaviləsi düz yüz il əvvəl imzalanıb. Bu da böyük rəmzi mənə daşıyır. Yüz ildən sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində müttəfiqlik haqqında imzalanmış Birgə Bəyannamə bizim gələcək iş birliyimizin istiqamətini göstərir. Bəyannamədə bir çox önəmli məsələlər öz əksini tapır. Beynəlxalq müstəvidə birgə əməkdaşlıq, fəaliyyətimiz, siyasi əlaqələr, iqtisadi ticarət əlaqələri, mədəniyyət, təhsil, idman, gənclər siyasəti, demək olar ki, bütün sahələr əhatə olunur. "Cənub qaz dəhlizi"nin Türkiyə, Azərbaycan, dünya üçün önəmi göstərilir. Hər bir məsələ çox böyük önəm daşıyır".

Belə bir möhtəşəm sənədə imzalarını qoyan Azərbaycan Prezi-

denti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bununla iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəldiyini bütün dünyaya bəyan etdilər. Beləliklə, Azərbaycan və Türkiyə münasibətlərində yeni bir tarixi dönmənin əsası qoyuldu.

Dünyaya ünvanlanmış mesaj

Ulu Öndər Heydər Əliyevin məşhur kəlamında ifadə edildiyi kimi, bir millətin iki dövləti olan Azərbaycan və Türkiyə uzun illərdir ki, bütün dünyada bir-birinə doğmalığın, dəstəyin, qarşılıqlı inam və güvənin, əsl qardaşlıq münasibətlərinin mükəmməl örnəyini yaradır. Bu gün dünyada Azərbaycan ilə Türkiyə qədr bir-birinə yaxın olan başqa ölkələr yoxdur.